

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIV. évfolyam 1. szám
2011. január 28.

Gabona és Ipari Növények

XIV. évfolyam 1. szám

2011. 3. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	12
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	12
Külpiaci információk.....	13
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	18
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	21
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	24
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	24
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	26

GABONAPIACI JELENTÉS

- A Nemzetközi Gabonatanács (IGC) januári prognózisa szerint a búza globális vetésterülete 3,1%-kal, a termény globális kibocsátása 4%-kal nőhet a 2011/2012. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva.
- A gabonafélék nemzetközi és hazai ára tovább emelkedett decemberben és januárban az árutőzsdéken és a fizikai piacon.
- A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza márciusi jegyzése 315 USD/tonna, a kukoricáé 260 USD/tonna volt január végén.
- Magyarországon az MgSzH 2010. január 24-i adatai szerint a belvízzel borított terület már meghaladta a 460 ezer hektárt, a károsan átmedvesedett terület nagysága a 900 ezer hektárt.
- Az étkezési búza hazai termelői ára megközelítette a 60 ezer Ft/tonnát, a takarmánykukoricáé 54 ezer Ft/tonna volt a 3. héten. A termények tőzsdei jegyzései a 2007/2008. gazdasági évi rekordszint közelében mozogtak a 4. héten.

Búzapiaci kilátások, 2011/2012. gazdasági év

A Nemzetközi Gabonatanács (IGC) januári jelentésében a búza globális vetésterületének 3,1%-os növekedését prognosztizálta 2011-re, amely így megközelítheti a 224 millió hektárt. Számos országban a magas árak ösztönözték a nagyobb vetésterületet. A legnagyobb változás azokban az országokban tapasztalható, ahol az előző szezon kedvezőtlen időjárása miatt jelentős volt a termés kiesés (FÁK országok, Európa és Észak-Amerika). Átlagos hozamokkal számolva a búza globális kibocsátása 4%-kal 670 millió tonnára nőhet a 2011/2012. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva.

Az Európai Unióban a búza vetésterülete 2%-kal 26,4 millió tonnára nőtt. A közönséges búza területének növekedése kompenzálta a durumbúza területének zsugorodását. A vetés idején kedvező volt az időjárás Franciaországban, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban, ami segítette a növények kezdeti fejlődését. Több tagállamban (így Magyarországon is) az esőzések hátráltatták a szántóföldi munkát. Megfelelő volt az állományok hóborítottsága Németországban, Lengyelországban és a skandináv országokban, ami védelmet nyújtott a januári fagyokkal szemben. Kedvezően száraz idő uralkodott Olaszországban, Görögországban és Spanyolország keleti területein, ugyanakkor az ország nyugati és déli részein a folyamatos esőzések kárt okoztak a növényzetben. Franciaországban 5,8 millió hektáron vetettek búzát 2010 őszén, ugyanakkor Németországban alig változott a terület, 3,3 millió hektár körül alakult.

Oroszországban a száraz idő akadályozta az őszi munkákat, így az előző évinél 1,5 millió hektárral kisebb, 13 millió hektár lehet az őszi búza vetésterülete a folyó gazdasági évben. A kisebb

vetésterületet ellensúlyozhatja az előző évinél jobb termés, illetve a tavaszi búza növekvő termőterülete (a folyó gazdasági évben 13,7 millió hektárról 15,5 millió hektárra nőhet). Az őszi és tavaszi változat által együttesen elfoglalt terület az előző évi 22,5 millió hektárral szemben 26 millió hektár lehet 2011-ben. Ukrajnában az őszi búza vetések jó állapotban vannak, a termőterület 0,2 millió hektárral 6,7 millió hektárra nőtt. Kanadában a búza vetésterülete elérheti a 9,5 millió hektárt az idén.

Az USA-ban az első hivatalos becslések szerint az őszi búza vetésterülete 10%-kal nőtt a folyó gazdasági évben (16,6 millió hektárra). A tavaszi változattal együtt a növény vetésterülete 20,3 millió hektárra tehető 2011-ben, ami 1 millió hektárral nagyobb az előző évinél.

Kínában a búza vetésterülete alig változik, 24 millió hektár körül alakul. Indiában 28,9 millió hektárról rekord mennyiségű, 82 millió tonna termést takaríthatnak be 2011-ben. Pakisztánban a növény az előző évinél valamivel kisebb területet foglal el 2011-ben (8,7 millió hektár). A januári csapadékos idő kedvezett a növény fejlődésének Iránban, bár a vetés idején uralkodó száraz időjárás miatt az előző évinél kisebb területen, 6,3 millió hektáron termesztik a növényt a folyó gazdasági évben. Törökországban a kedvező időjárás miatt 5%-kal 8,4 millió hektárra nőhet a búza termőterülete az idén. Észak-Afrikában a szokásosnál magasabb hőmérséklet és a gyakori esőzések kedvező feltételeket biztosítottak a búza fejlődéséhez, a régióban 3%-kal nőtt a vetésterülete (6,8 millió hektárra).

Határidős jegyzések

A gabonafélék nemzetközi és hazai ára tovább emelkedett decemberben és januárban az áru-tőzsdéken és a fizikai piacon, ami a búza esetében az utóbbi két év legmagasabb árszintjét eredményezte. Az árra a szűkös kínálat és a gyengébb idei terméskilátások voltak a legnagyobb hatással.

A déli féltekén a búza aratását a kedvezőtlen időjárás hátráltatta, ami a minőség romlásához vezethet. A legnehezebb helyzetben továbbra is az ausztrál gazdák vannak. A gyengébb termés ellenére Kína ausztrál importját nem akarja csökkenteni, és az étkezési búza hiányában a takarmánybúzát is felvásárolja. Több gabonaimportőr ország próbálja felfuttatni a beszerzését, mert további áremelkedéstől tartanak a terménypiacon, ami rontaná az így is magas inflációs rátát, ugyanakkor a nagy mennyiségű felvásárlás a jelenlegi árakon élelmezés-biztonsági kérdéssé vált.

Az észak-amerikai szárazság és fagyok körüli hírek felfelé húzták a búza világpiacon árat január végén. Február első hete döntő lehet az idej amerikai búzatermés szempontjából, mert ha elmarad a várt hótakaró, az előrejelzett -20°C -os fagy a főbb búzatermő régiókban hatalmas károkat okozhat.

Január utolsó napjaiban Egyiptom került a figyelem középpontjába. A Szezei-csatorna stratégiaiag fontos szállítási útvonal Ázsia és Európa között, és a szállítás tartósabb fennakadása nehezítheti a Közel-Kelet gabonaellátását.

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza márciusi jegyzése 315 USD/tonna, a kukoricáé 260 USD/tonna volt január végén (5-6. ábra). Ez 10-15%-os növekedést jelent a decemberi ár-szinthez képest. Az elemzők az árak stabilizálódására számítanak, mert a korábbi spekulációk által „felfújt” árak a mostani előrejelzések szerint már fundamentálisan is megalapozottak. A Goldman Sachs vásárlásra ajánlja a kukoricát befektetőinek, mert a várakozások szerint további 10%-kal emelkedhet a termény ára. A búza jegyzése lassan eléri csúcspontját.

Hazai helyzet

Az MgSzH 2010. január 24-i adatai szerint a belvízzel borított terület Magyarországon már meghaladta a 460 ezer hektárt, ebből 295,7 ezer hektár a szántóterület, ezen belül is 70,4 ezer hektár az őszi búza vetés. Ezen kívül a károsan átnedvesedett terület nagysága 906,1 ezer hektár, amelynek nagy része szántó (666,1 ezer hektár, ebből 187,4 ezer hektár őszi búza vetés).

Az étkezési búza hazai termelői ára folyamatosan nő, a 3. héten az országos átlag megközelítette a 60 ezer Ft/tonna szintet (1. ábra, 1-2. táblázat). A takarmánykukoricáért is egyre többet kell fizetniük a vásárlóknak, a termelői ár január 3. hetén már meghaladta az 54 ezer Ft/tonnát (2. ábra). A Budapesti Értéktőzsde árupiaci szekciójában a malmi búza márciusi jegyzése 76,5, a májusi 80 ezer Ft/tonna volt a 4. héten, ami az eurobúza jegyzéseinek figyelembevételével is rekord-szint (3. ábra). A takarmánykukorica határidős ára 60 ezer Ft/tonna környékén mozgott a vizsgált időszakban (4. ábra), utoljára a 2007/2008. gazdasági évben jegyzeték ilyen magas értéken a terményt.

Az ár emelkedésének háttérben a nemzetközi hatások mellett a kisebb 2010. évi kibocsátás, a folyamatos kereslet, a szokásosnál kisebb vetésterület, a kedvezőtlen téli időjárás, a belvíz állnak. Az utóbbiak közvetlenül befolyásolják az idei búzatermést is, ami aggodalomra ad okot. A belvizes és átnedvesedett területek több mint 250 ezer hektárt, a búza vetésterületének negyedét teszik ki, ahol az enyhe és fagyos időszakok gyakori váltakozása súlyosabban érinti (felfagyás, kipálás) a megmaradt állományt, mint a kevésbé károsodott területeken.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (3. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2011. 2. hét	2011. 3. hét	2011. 3. hét / 2011. 2. hét [%]
Étkezési	tonna	-	1 019	-	3 569	1 584	44,39
búza	Ft/tonna	-	59 326	-	57 938	59 699	103,04
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-
Takarmány-	tonna	16 276	3 857	-	8 478	22 992	271,20
kukorica	Ft/tonna	53 642	55 013	-	52 764	54 096	102,52
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

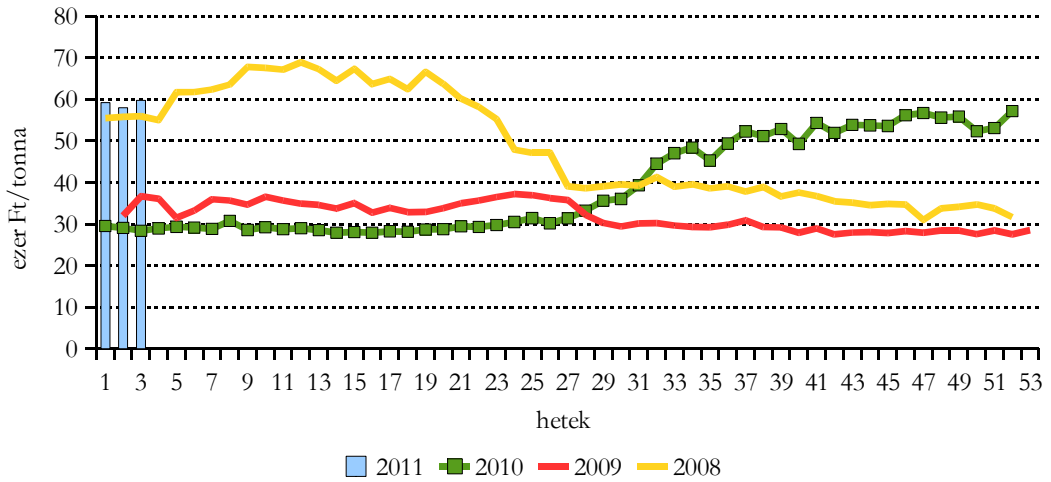
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2010. 3. hét	2011. 2. hét	2011. 3. hét	2011. 3. hét / 2010. 3. hét [%]	2011. 3. hét / 2011. 2. hét [%]
Étkezési	tonna	2 052	3 569	1 584	77,20	44,39
búza	Ft/tonna	28 397	57 938	59 699	210,23	103,04
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	-	-
Takarmány-	tonna	4 966	8 478	22 992	462,97	271,20
kukorica	Ft/tonna	30 610	52 764	54 096	176,72	102,52
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

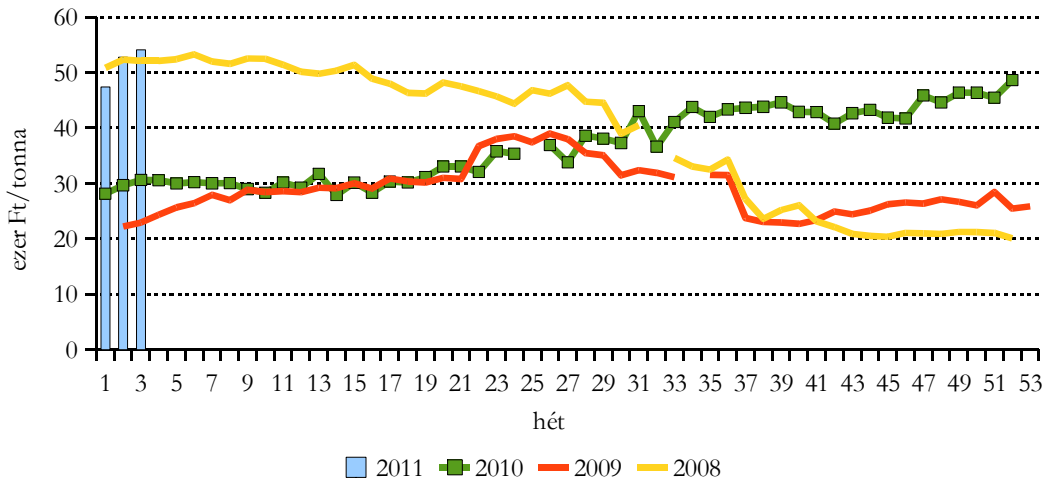
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

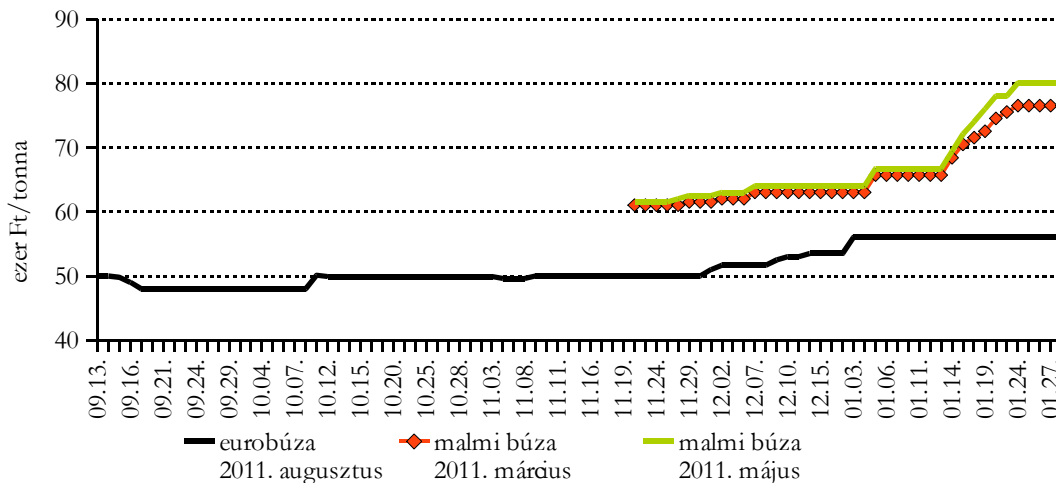

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

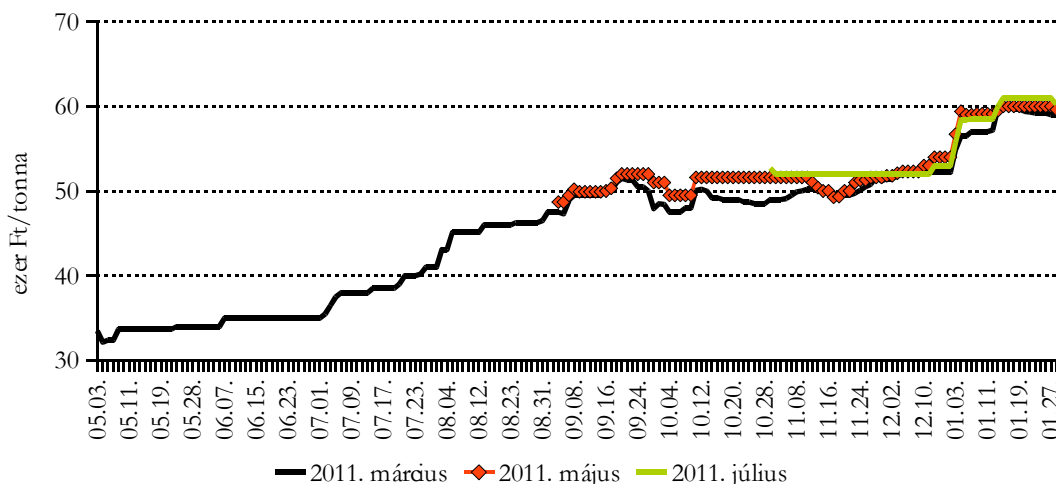
Az eurobúza és a malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

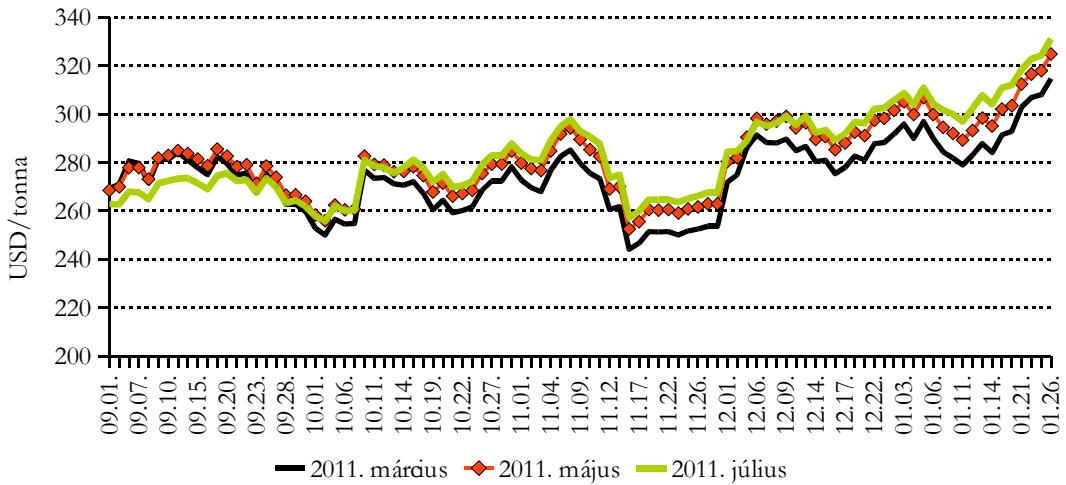
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

5. ábra

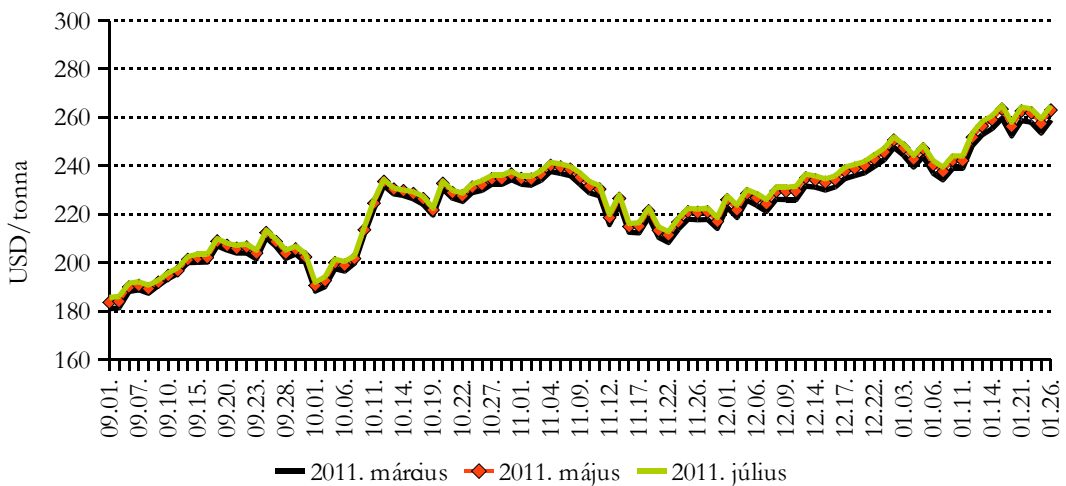
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

6. ábra

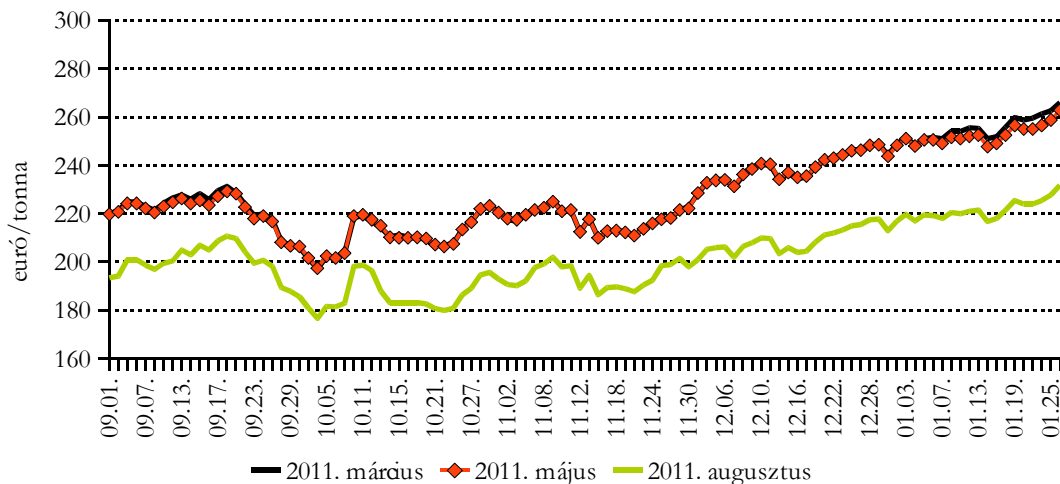
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

7. ábra

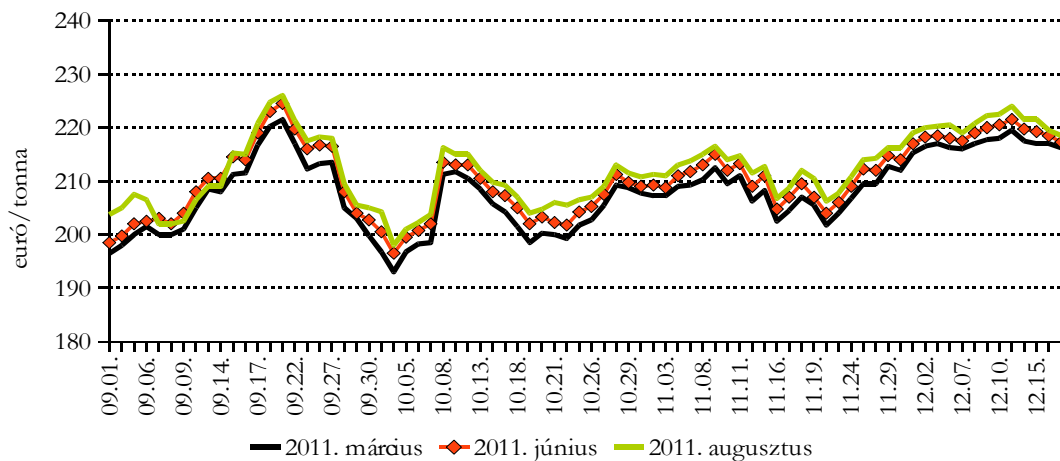
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

8. ábra

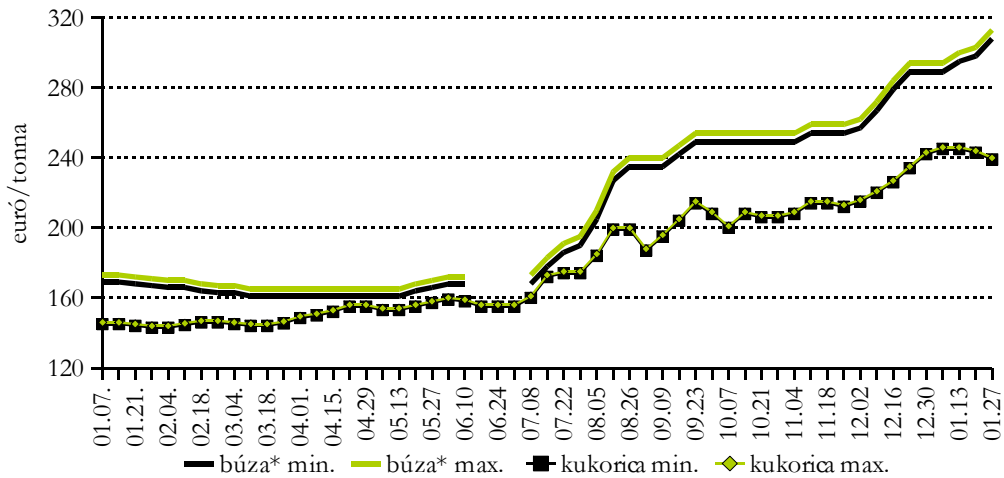
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

9. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

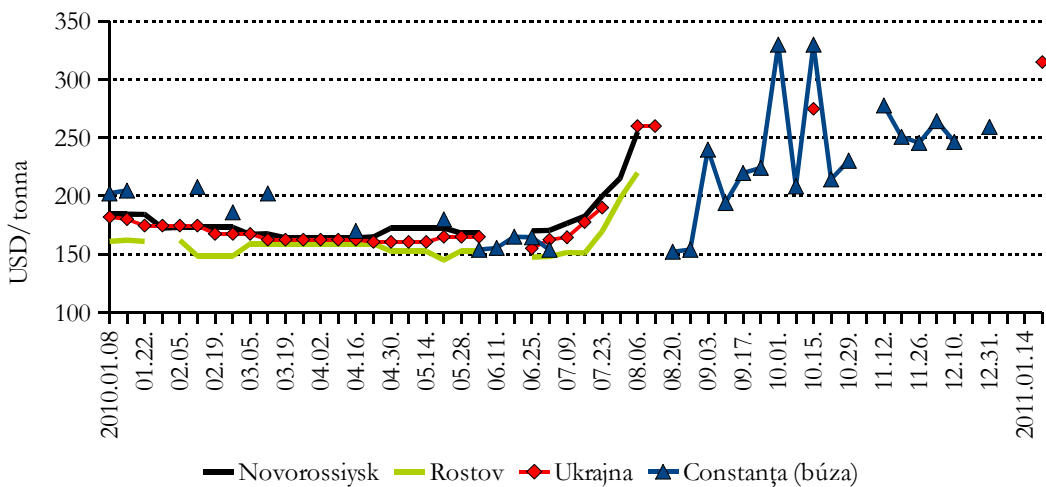

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (78/79 kg/hl, fehérje 13%).

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna

10. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MADR – Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2010. 3. hét	2011. 2. hét	2011. 3. hét	2011. 3. hét / 2010. 3. hét [%]	2011. 3. hét / 2011. 2. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1613,52	715,12	701,5	43,48	98,1
ömlesztett	Ft/kg	54,02	89,13	89,2	165,12	100,09
Finomliszt BL 55	tonna	1711,08	1185,49	1158,51	67,71	97,72
zsákos	Ft/kg	55,34	89,49	91,73	165,74	102,5
Finomliszt BL 55	tonna	596,46	424,58	668,56	112,09	157,46
zacskós	Ft/kg	60,32	99,75	97,41	161,48	97,65
Rétesliszt BFF 55	tonna	49,12	26,14	51,81	105,48	198,2
ömlesztett	Ft/kg	65,61	93,8	93,63	142,71	99,82
Rétesliszt BFF 55	tonna	38,13	40,4	12,15	31,86	30,07
zsákos	Ft/kg	66,52	99,79	100,44	150,99	100,64
Rétesliszt BFF 55	tonna	74,81	30,62	55,57	74,28	181,47
zacskós	Ft/kg	67,35	106,97	104,44	155,07	97,64
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1071,5	388,76	421,17	39,31	108,34
ömlesztett	Ft/kg	51,52	86,97	85,45	165,86	98,25
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1014,5	452,36	647,2	63,79	143,07
zsákos	Ft/kg	54,22	88,37	89,12	164,37	100,84
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	629,96	256,01	548,31	87,04	214,18
ömlesztett	Ft/kg	56,17	93,45	89,89	160,02	96,19
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	118	48,2	72,85	61,74	151,14
zsákos	Ft/kg	67,39	100,9	100,73	149,47	99,83
Étkezési búzadara AD	tonna	57,26	30,17	34,92	60,98	115,74
zacskós	Ft/kg	75,9	109,75	108,15	142,49	98,54

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2010. január	2010. december	2011. január
Finomliszt BL 55	157	152	156
Fehér kenyér	231	237	243
Félbarna kenyér	233	240	245
Étkezési búzadara AD	181	195	197

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2011. január 21.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2011. március	259,50	71 448	2011. március	302,92	61 647	2011. március	330,66	67 293
2011. május	255,00	70 209	2011. május	312,38	63 572	2011. május	334,33	68 039
2011. augusztus	224,00	61 674	2011. július	318,44	64 806	2011. július	336,08	68 396
2011. november	229,75	63 257	2011. szeptember	323,95	65 927	2011. szeptember	339,11	69 012
2012. január	229,25	63 119	2011. december	329,19	66 993	2011. december	342,60	69 723
2012. március	228,75	62 982	2012. március	332,13	67 592	2012. március	342,05	69 611

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2011. március	344,35	70 079	2011. január	194,50	62 905
2011. május	346,46	70 508	2011. március	198,75	64 280
2011. július	347,38	70 695	2011. május	200,60	64 878
2011. szeptember	344,99	70 209	2011. július	172,00	55 628
2011. december	345,82	70 378	2011. november	172,60	55 822
2012. március	345,26	70 264	2012. január	175,10	56 631

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2011. március	239,75	66 010	2011. március	258,76	52 660
2011. június	241,25	66 423	2011. május	262,60	53 442
2011. augusztus	242,25	66 699	2011. július	264,27	53 782
2011. november	211,25	58 163	2011. szeptember	245,18	49 897
2012. január	211,75	58 301	2011. december	231,20	47 052
2012. március	216,25	59 540	2012. március	234,25	47 672

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2011. február	514,75	141 726
2011. május	486,00	133 810
2011. augusztus	441,75	121 627
2011. november	444,25	122 315
2012. február	447,75	123 279
2012. május	449,75	123 830

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2010. 3. hét		2011. 3. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	-	-	258	70 442	február
La Pallice	117	31 853	260	70 988	február
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	128	34 783	258	70 442	január
Würzburg	114	30 842	255	69 623	január
Köln	127	34 511	258	70 305	január
Drezda	-	-	250	68 258	január
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	125	33 968	266	72 626	január
Spanyolország					
Tarragona**	-	-	260	70 988	november
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	127	34 424	-	-	március
Bordeaux/Bayonne	-	-	232	63 343	február
La Pallice	-	-	232	63 343	február
Németország					
Hamburg	151	41 033	250	68 258	január
Hollandia					
Rotterdam*	143	38 769	244	66 619	január

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2011. 3. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	216	59 065	február
Franciaország			
Rouen	218	59 521	február
La Pallice	-	-	-
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	210	57 336	január
Hannover	213	58 155	január
Drezda	200	54 606	január
München	220	60 067	január
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	230	62 797	január
Spanyolország			
Tarragona	234	63 753	január
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	237	64 708	január
Hollandia			
Rotterdam*	244	66 619	január
Belgium			
Brüsszel	250	68 258	január

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2011. 01. 14.		2011. 01. 21.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	438,94	90 605,99	454,14	92 422,03	január	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	340,20	70 224,08	354,90	72 225,70	január	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	-	-	362,50	73 772,38	február	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	314,20	64 857,16	333,00	67 768,83	január	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	-	-	315,00	64 105,65	január	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	395,10	81 556,54	409,50	83 337,35	január	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	385,80	79 636,84	400,10	81 424,35	január	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	-	-	278,80	56 738,59	február	FOB US Gulf
Argentína	-	-	272,10	55 375,07	március	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	-	-	308,40	62 762,48	február	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- Csökkenhet az olajos magvak globális kínálata 2011-ben
- Száguldó szójabab jegyzések Chicagóban
- A BÉT-en 140 ezer Ft/t a napraforgómag és 130 ezer Ft/tonna a repcemag márciusi jegyzése

Világpiaci kitekintés

Az USDA januári jelentése szerint az olajos magvak globális termése 440 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben, amely 1 millió tonnával kevesebb az előző időszakhoz képest. A korábbi várakozások 444 millió tonnát jeleztek, de a globálisan tapasztalható szélsőséges időjárás miatt csökkenteni kellett azokat, például Ausztráliában szinte az egész ország termését veszélyezteti a nagy esőzések miatti árvíz. Argentínában az előző évvel ellentétben nagyon aszályos az időjárás, ami a korábbi termésbecslések csökkentését okozza. Az olajnövények feldolgozása 376 millió tonna lehet a folyó gazdasági évben, amely 5%-os bővülést jelent a 2009/2010. időszakhoz képest. A kereslet növekedését a bioüzemanyag bekeverési irányelvek betartása és a kínai, orosz takarmányigény bővülése segítette. A kínálatot és keresletet összevetve az előző évben kialakult magasabb árszintek stabilizálódására lehet számítani az olajnövény piacokon. A globális készletek 68,25 millió tonnára csökkenhetnek, így ismét a 2008-ban tapasztalt alacsony szintek közelébe kerülhetnek.

Globálisan 255,5 millió tonna szójabab teremhet a 2010/2011. gazdasági évben, ez 5 millió tonnával kevesebb az előző időszakhoz képest. A kínálat csökkenésének fő oka a három legnagyobb termelő (USA, Argentína, Brazília) kibocsátásának visszaesése. A nagyobb termelők közül Paraguay és India termelése nő. A szójabab globális feldolgozása 225 millió tonnára nőhet, amely 7%-os gyarapodást jelent. A legnagyobb mértékben Kínában (+10 millió tonna) és Argentínában (+5 millió) növelik a feldolgozást. Kínában a javuló életszínvonal növekvő húsfogyasztást eredményez, ami az állatlétszám jelentős bővülésén keresztül nagyobb fehérjeigényt támaszt. A bioüzemanyagoknak is egyre jelentősebb szerep jut a kínai gazdaságban. Argentína pedig a növekvő külkereskedelmi igényeket szeretné kiszolgálni.

A szójadara globális előállítására elérheti a 178 millió tonnát 2010/2011-ben, a legnagyobb előállító Kína lesz 61 millió tonnával. A szójaolaj globális kínálata 42 millió tonna lehet.

A napraforgómag globális termését 30 millió tonna körül várja az USDA a 2010/2011. gazdasági évben, amely 3 millió tonnával elmarad a 2008/2009. időszak rekordtermésétől. Az EU, Ukrajna, Oroszország és Argentína maradnak a legnagyobb termelő országok. Az EU-ban 2%-kal

csökkenhet a termelés az előző évhez képest. A globális kereslet 1 millió tonnával 30,3 millió tonnára csökkenhet a kínálat hiánya miatt, továbbá a napraforgómag magas ára miatt kedvezőbb más olajos magvak feldolgozása. A napraforgóolaj kereslete és kínálata 11 millió tonna körül alakulhat a folyó gazdasági évben és a zárókészletek 800 ezer tonnára csökkenhetnek.

A repcemag globális termése 58,3 millió tonna lehet a 2010/2011. gazdasági évben, amely 2,4 millió tonnás visszaesés az előző időszakhoz képest. A termelés csökkenését leginkább a legnagyobb termelő országokban történő visszaesés eredményezi, amelyet a tavalyihoz képest kétszeresére növekvő ukrán termés sem tud ellentételezni.

Az EU Bizottság 2010. decemberi előrejelzése szerint az olajnövények és származékai termelése és felhasználása 2019-ig folyamatosan nőhet. Az EU-27 olajnövény termelése 34 millió tonnára, felhasználása 50 millió tonnára emelkedhet. A kereslet bővülésének legfőbb oka a megújuló energiák bekeverési irányelvének betartása.

A nemzetközi árutőzsdéken december utolsó és január első hetében érezhető volt a folyó év terméskilátásai miatti aggodalmak hatása. Az olajnövények és származékaik jegyzése megállás nélkül száguldott a 2008-as rekordszintek irányába. A Chicagói Árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab jegyzése 520 USD/t volt. Az árnövekedés főként az argentin aszálynak volt köszönhető, ezért a január közepén érkező esőzések hatására azonnal esni kezdtek az árak. A szójababpiac intenzitását jelzi Kína 2,74 millió tonnás importja az USA-ból, amely a valaha volt legnagyobb egy tételben történő beszerzésnek számít. A párizsi árutőzsdén (MATIF) a repcemag fronthavi jegyzése januárban túllépte az 520 EUR/t szintet. A nemzetközi elemzések továbbra is a magasabb árszintek stabilizálódására számítanak. Az árak stabilitása mellett szólhat a mezőgazdaságban felhasznált alapanyagok árának emelkedése is, mert a magasabb költségek miatt a termelők nagyobb árbevételt szeretnének realizálni.

Hazai körkép

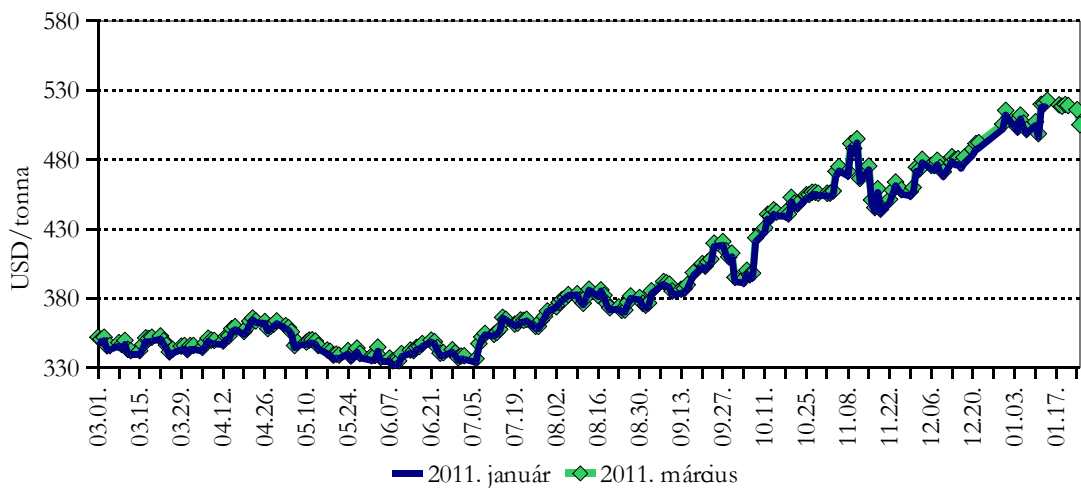
A BÉT-en a napraforgó- és repcemag jegyzései 80-90%-kal emelkedtek 2010-ben, hasonló mértékű száguldásra a 2007/2008. időszakban volt példa. Az év végén a napraforgómag 2011. márciusi jegyzése 138 ezer Ft/t volt, míg a 2009. év végén 70 ezer Ft/t volt a 2010. márciusi jegyzés. Az év során több nagyobb áremelkedési hullám volt. Tavasszal hamar kifogytak a 2009-ről maradt készletek, ami 15%-kal húzta fel az árakat. A nagy esőzések a június-augusztusi időszakban, majd ősszel a betakarítási nehézségek és a termésnövekedés miatti aggodalmak hoztak 30-30%-os drágulást a BÉT-en. Az idei év elején újabb 30%-os áremelkedés nem valószínű (2008. év első két hónapjában a BÉT-en 110-ről 140 ezer Ft/tonnára nőtt a jegyzés), mert szemben a 2007/2008. időszakkal, a piac gyorsabban, már december végén, január elején beárázta a terményt. A 2011. évben a napraforgómag jegyzése stabilizálódhat egy magasabb árszinten (január 4. hetében 142 ezer Ft/t volt a március lejárati jegyzése), de annak mértéke nagy mértékben függ a tavaszi vetésterület nagyságától és a kereslet fizetőképességétől.

A BÉT-en a repcemag 2011. márciusi jegyzése a 2010. év végén 120 ezer Ft/t volt. Hasonlóan a napraforgóhoz a repce piaca egyes időszakokban kapott egy-egy „sokkot”, melyek felhúzták az árát. A betakarítás körüli nehézségek miatt a repcemag jegyzése augusztusra elérte a 100 ezer Ft/tonna lélektani határt. Az őszi vetésterület nagyságára és a kedvezőtlen időjárásra pedig 130 ezer forintos tonnánkénti árral reagált a piac. A 2011. évben stabilizálódhatnak a magas árak.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

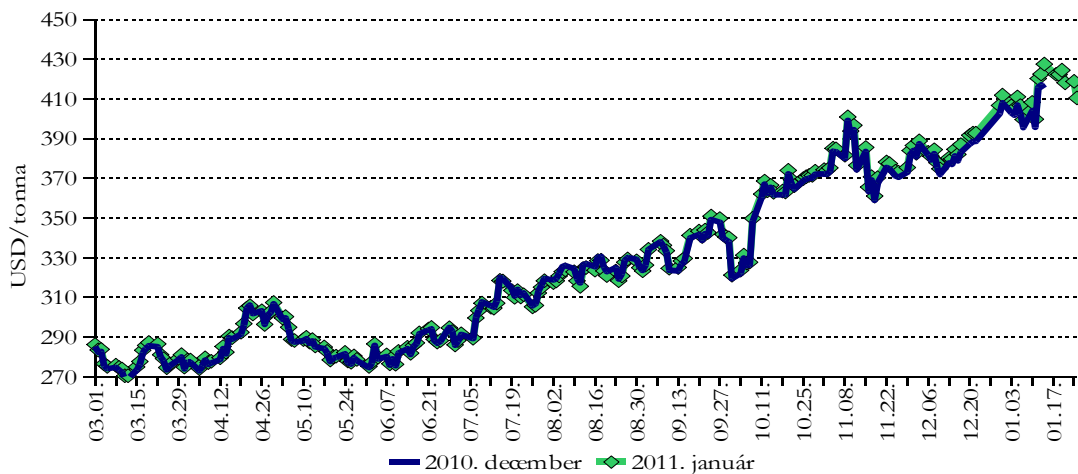

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

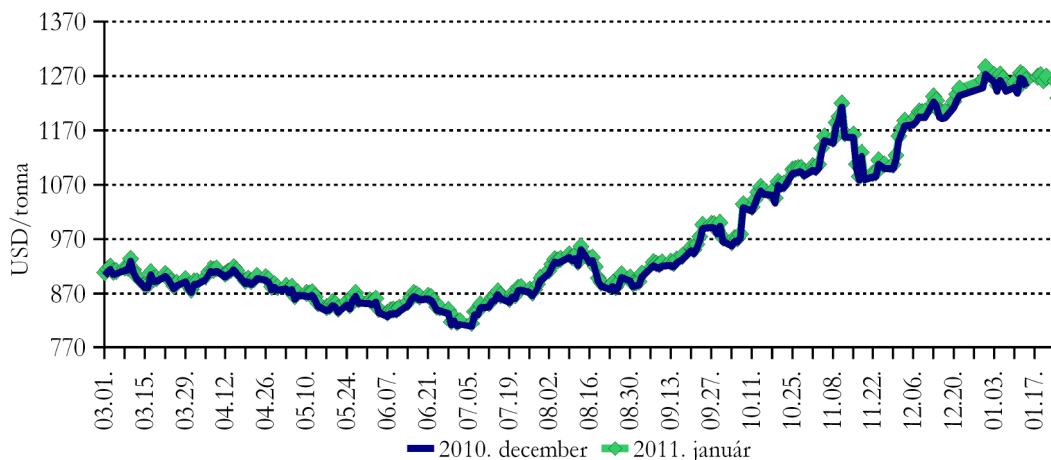
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

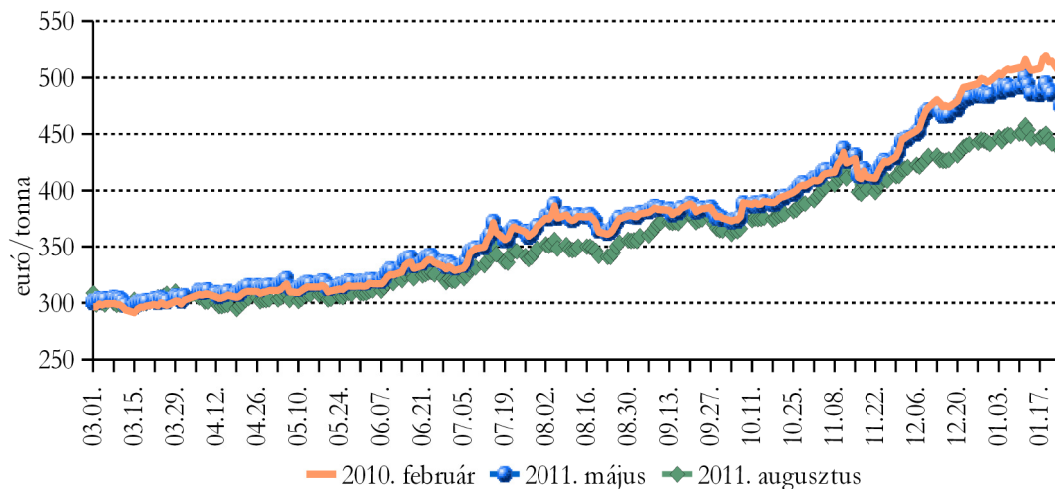
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

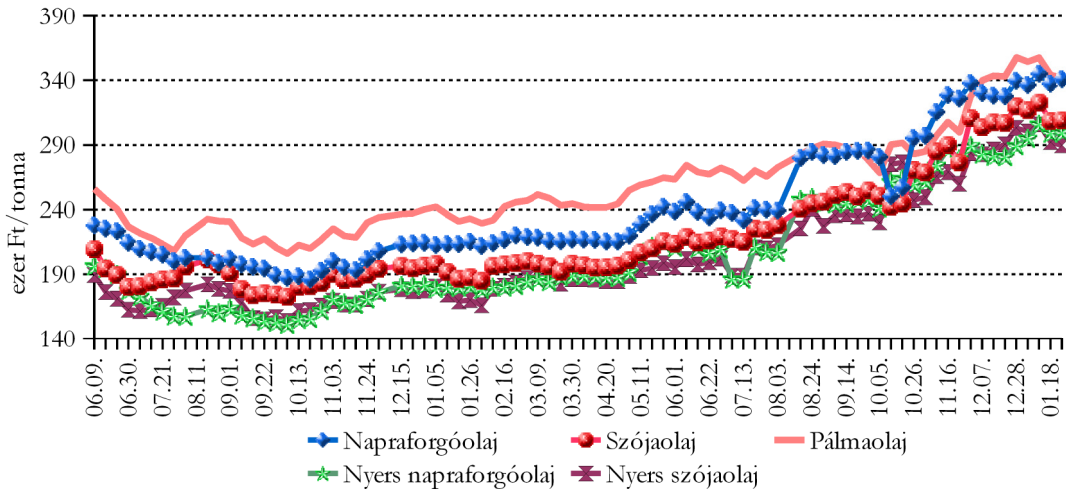
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

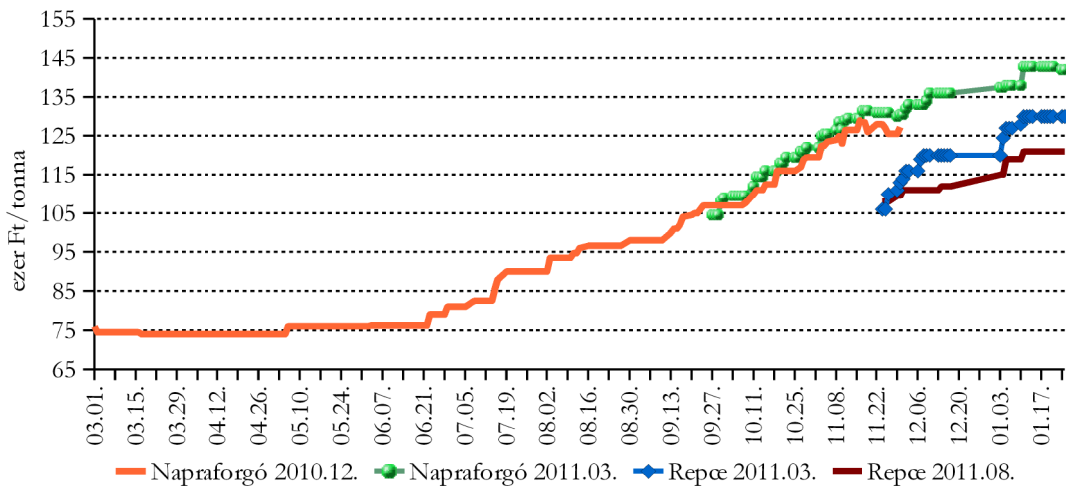
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mérték-egység	2009. december	2010. november	2010. december	2010. december/ 2009. december [%]	2010. december / 2010. november [%]
Ipari napraforgómag	tonna	91 295	115 831	102 849	112,66	88,79
	Ft/tonna	59 285	101 825	101 819	171,75	99,99
Repce­mag	tonna	21 233	12 669	27 059	127,44	213,58
	Ft/tonna	69 764	98 455	102 957	147,58	104,57
Nyers napraforgóolaj	tonna	-	18	37	-	212,85
	Ft/tonna	-	249 100	321 588	-	129,10
Napraforgódara	tonna	15 877	35 402	13 513	85,11	38,17
	Ft/tonna	27 634	44 917	47 543	172,05	105,85
Nyers repceolaj	tonna	4 528	3 828	3 936	86,93	102,82
	Ft/tonna	172 964	234 180	259 960	150,30	111,01
Repcedara	tonna	8 349	6 790	9 162	109,74	134,93
	Ft/tonna	31 284	39 815	40 517	129,51	101,76

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Francia-ország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2011-01-11	323 520	-	306 016	-	264 507
	2011-01-18	301 767	-	299 124	-	-
	2011-01-25	298 160	-	299 454	-	-
Repceolaj	2011-01-11	315 971	292 772	-	-	294 328
	2011-01-18	297 296	286 178	-	-	294 633
	2011-01-25	290 655	289 128	-	-	-
Szójaolaj	2011-01-11	301 736	-	306 016	267 085	-
	2011-01-18	281 852	-	292 310	257 826	-
	2011-01-25	275 240	-	289 816	249 429	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

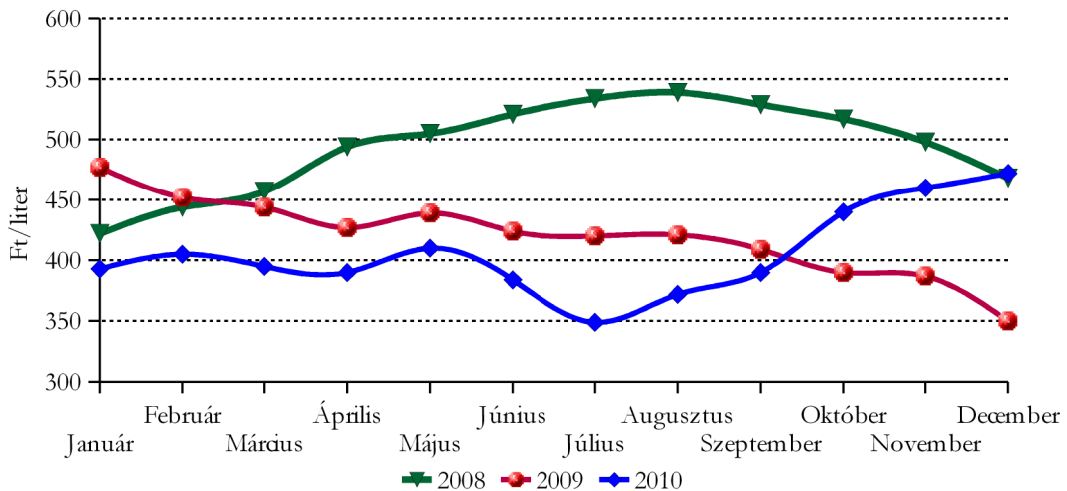
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2011-01-11	-	153 780	-	124 118
	2011-01-18	-	147 734	134 912	129 248
	2011-01-25	-	147 457	133 550	-
Napraforgódara**	2011-01-11	-	59 743	-	-
	2011-01-18	-	56 899	60 642	-
	2011-01-25	-	56 792	62 644	-
Repccemag	2011-01-11	142 063	150 760	-	114 974
	2011-01-18	140 976	140 621	133 550	128 243
	2011-01-25	138 093	141 778	136 303	-
Repcedara**	2011-01-11	-	68 371	-	52 484
	2011-01-18	-	64 621	62 005	52 087
	2011-01-25	-	63 689	64 021	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

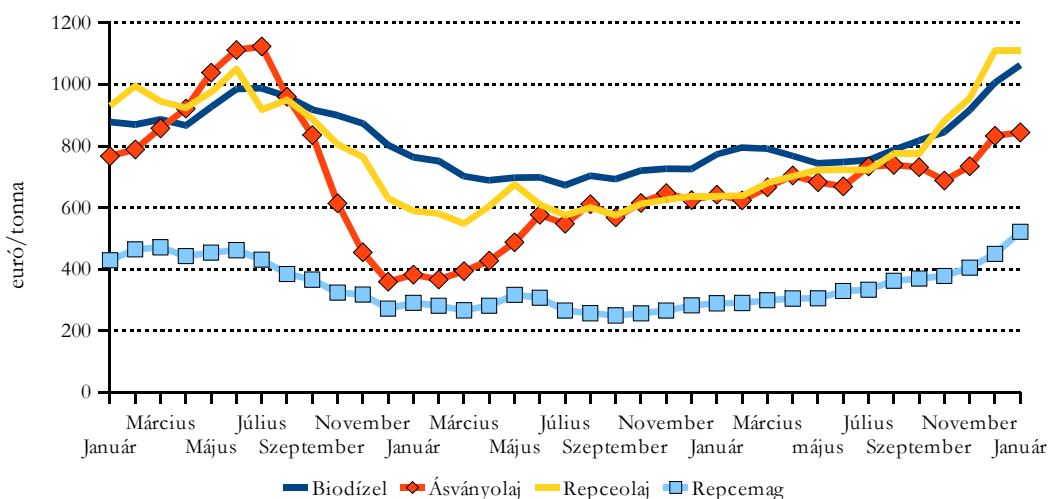
Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

A biodízel-termelés helyzete

Az európai biodízel ára folyamatosan emelkedik 2010 júliusától. A repce alapú biodízel nagykereskedelmi ára 754 €/t (85,67 €/100 l) volt az elmúlt év közepén (2010), ami decemberre 25%-kal 1005,63 €/t-ra (114,17 €/100 l) majd 2011. januárra 30%-kal 1063 €/t-ra (120,77 €/100 l) emelkedett. A termelés alapanyagát képező repceolaj ára 2010 júliusától az év végéig 35%-kal 722 €/t-ról 1110 €/t-ra emelkedett.

Az ásványolaj, repcemag, a repceolaj és a biodízel árának alakulása (2008-2011)

Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj londoni tőzsdén a legközelebbi határidőre jegyezve; A repceolaj metil-észter alapú biodízel ára 18,6 ct/l energiaadót tartalmaz; A repceolaj és a biodízel árak nagykereskedelmi árak, forgalmi adó nélkül

Forrás: UFOP, HGCA

Az IPE Brent ásványolajat a londoni árutőzsdén a legközelebbi határidőre 844 €/t (95 USD/barrel) jegyezték 2011 januárjában. Ehhez hasonló árakat utoljára 2008-ban regisztráltak. A biodízel ára miután elérte a 860-870 €/t értéket 2008-ban, átmenetileg az ásványolaj ára alá süllyedt. Az ásványolaj ára csúcsertékét 2008 júliusában 1120-1130 €/tonnánál (135 USD/barrel) érte el.

A biodízel-előállítás alapanyagainak globális termelése

	2007	2008	2009	2010
	millió tonna			
Olajos magvak				
Globális olajosmag-termelés	391,97	396,31	441,11	442,63
Ebből repcemag	48,56	57,91	60,62	58,35
Ebből EU	18,50	19,00	21,50	20,30
Globális zárókészlet	61,64	56,42	72,19	70,28
Ebből EU	3,55	6,67	7,48	5,68
Növényolaj				
Globális növényolaj-termelés	128,55	133,60	138,65	145,91
Ebből repceolaj	18,43	20,49	22,32	22,65
Ebből az EU	14,38	15,58	16,55	16,59
Globális zárókészlet	11,71	13,52	12,48	10,10
Ebből EU	1,94	2,18	2,10	1,47

Forrás: USDA, Toepfer

A növényolaj globális termelése kedvezően alakult, a készlet/felhasználás aránya javult 2008-ban és 2009-ben. Ez a növényolajok árát az elmúlt két évben alacsonyan tartotta, ami világszerte ösztönzőleg hatott a kötelező bekeverési arány növelésére, illetve bevezetésére.

A globális növényolaj termelés 5%-kal nőtt 2010-ben 2009-hez képest, de az elmúlt években, a számos országban bevezetett/növelt kötelező bekeverési arány, illetve néhány térségben az erősödő élelmiszer-, és takarmánycélú felhasználás erős keresletet indukált.

A 2007-2010 között a globális biodízel-termelés 51%-kal, a növényolaj termelés 12%-kal nőtt. Ugyanezen időszakban a világ legnagyobb biodízel előállítója, az EU-27 44%-kal növelte termelését, míg a repceolaj előállítása 14%-kal nőtt.

Az EU biodízel-termelése

	2007	2008	2009	2010*	2011**
millió tonna					
Globális termelés	8,87	13,96	14,46	18,00	
EU-27					
Nyitókészlet	0,80	0,40	1,89	2,30	2,10
Termelés	5,77	8,16	8,97	9,51	10,41
Felhasználás	6,95	8,88	10,32	11,58	12,84
Zárókészlet	0,41	1,89	2,35	2,10	1,57

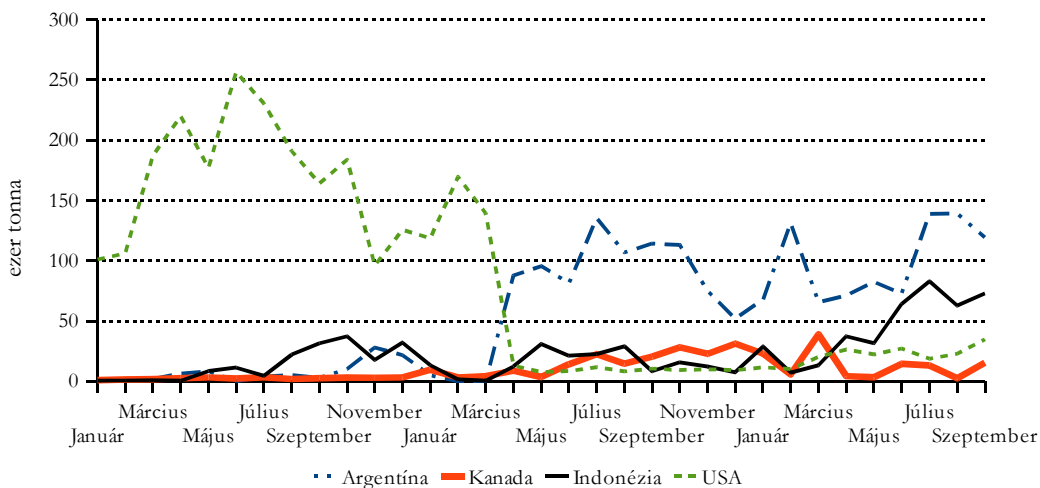
* Becslés.

** Előrejelzés.

Forrás: F.O.Licht

Az EU nemcsak a legnagyobb biodízel-termelő, de a legjelentősebb felhasználó is. A felhasználás és a termelés között 2008-ban 0,72 millió tonna, 2009-ben 1,35 millió tonna, 2010-ben 2,07 millió tonna volt a különbség, és 2011-ben ez várhatóan tovább nő 2,44 millió tonnára. A hiányt az EU importból fedezi.

Az EU olaj metil-észter importjának alakulása (2008-2010)

Forrás: Comext

Az USA-ból az EU-ba érkező import a 2009-ben a B99-es termékkel szemben bevezetett kiegyenlítő és dömping ellenes vám miatt csökkent erőteljesen. Az USA jelenleg B19-es terméket szállít vámentesen az EU-ba. Az USA biodízel-üzemeiben a kedvezőtlen adórendszer miatt 2010-ben csökkent a termelés, ez a helyzet 2011. januártól megszűnik, ezért a termelés bővülésére lehet számítani.

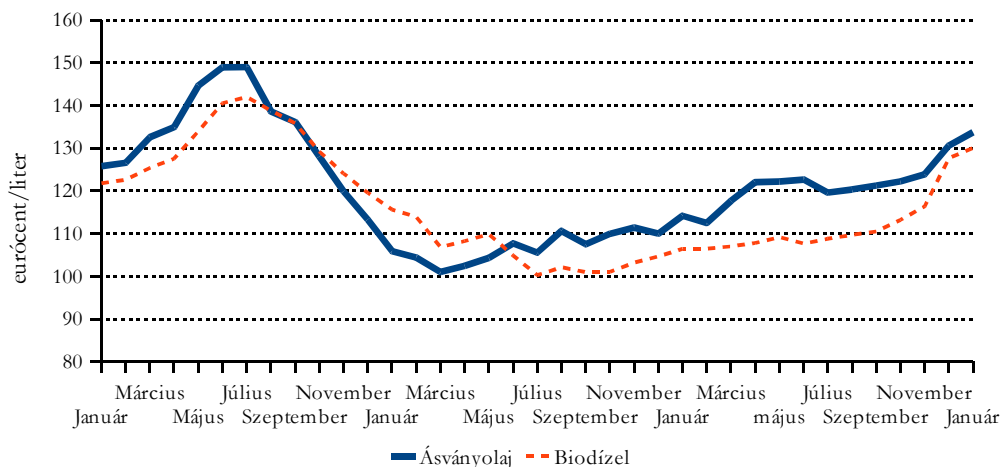
A dél-amerikai nagy olajtermelő országokban idén tavasszal rekord mennyiségű szójababot takarítottak be, az export a nyári hónapokban lendületesen haladt. Őszre az exportálható készletek csökkentek, amihez a kötelező bekeverési arány bevezetése is hozzájárult. Argentínában 7%, és Brazíliában 5% kötelező bekeverési arányt vezettek be 2010. szeptembertől. A két országnak 3 millió tonnával (1, illetve 2 millió tonna) kevesebb szójaolaj, illetve származékai állnak exportcélra rendelkezésre. Argentínában a kereskedők igyekeznek kihasználni a jelenlegi magas exportárakat, ezért a belföldi bekeverési arányhoz szükséges biodízel mennyiségét nem tudják teljes mértékben biztosítani.

A már szűkösen rendelkezésre álló szójaolaj és származékai miatt az érdeklődés 2010 második felétől a pálmaolaj metil-észter felé fordult, ami ennek a terméknek az árát is rekord magasra repítette. (ARA 2011. január 1330 USD/tonna). Indonéziában a kedvezőtlen időjárás okozott veszteségeket az ültetvényekben. Az indonéz kormány 2011. januártól a pálmaolaj és származékainak export adóját 20%-ra emelte. Az országban az erős export kereslet miatt a készletek 465 millió tonnára csökkentek 2010-ben (2009: 1136 millió tonna).

A szűkösen rendelkezésre álló készletek miatt az importból származó olaj metil-észterek ára 2010 elejétől 2011 elejéig folyamatosan emelkedett. A nyugat-európai kikötőkben (ARA) a: repceolaj metil-észter 1144 €/t (1545 USD/tonna), szójaolaj metil-észter 964 €/t (1340 USD/tonna), pálmaolaj metil-észter 957 €/t (1330 USD/tonna) volt 2011 januárjában.

Nemcsak az olaj metil-észterek ára, de az IPE Brent ásványolaj ára is folyamatosan emelkedett 2010 második felében és 2011 januárjában. Az ásványolaj ára a Nemzetközi Energia Ügynökség szakértőinek véleménye szerint közelít az úgynevezett „veszélyes zónához”, ami már lassíthatja a globális gazdasági növekedést. Az áremelkedést az észak-amerikai és kínai gazdasági növekedéssel, valamint az északi féltekén a korai téli időjárással és az orosz-fehérorosz vitával magyarázzák.

Az ásványolaj és a biodízel fogyasztói árának alakulása (2008-2010)

Forrás: UFOP

A nagykereskedelmi árakban bekövetkezett változások hatására mind az ásványolaj, mind a biodízel fogyasztói ára emelkedett az elmúlt fél évben. Hasonlóan magas üzemanyagárakat az autótulajdonosoknak utoljára 2008-ban kellett kifizetniük. A biodízel ára a benzinkutaknál a nemzeti támogatások/kedvezmények miatt nem haladja meg az ásványolaj árát, de a két termék között a különbség szűkül. Németországban a biodízel fogyasztói ára 127,67 eurócent/liter volt január közepén, az ásványolajé 130 eurócent/liter. Hasonló a helyzet Madridban is, ahol az autótulajdonosok 113 eurócent/literért tankolhatják a biodízelt és 117 eurócent/literért az ásványolajat.

A biodízel nagykereskedelmi- és fogyasztói árában bekövetkezett változásokat az alapanyagok áremelkedése okozta. Németországban a biodízel nagykereskedelmi ára 2011 januárjában 1070 €/tonna volt, meghaladta a 2008-as legmagasabb 987 €/tonna árat. Az import olaj metil-észterek ára történelmi rekordot értek el. A biodízel nagykereskedelmi ára továbbra is meghaladja a szintén magas ásványolaj árát. Az biodízel előállítók számára a magas alapanyagár és az ásványolajjal szembeni gyenge versenyképesség nehéz helyzetet teremt.

Jelentős fordulatra csak az ideai betakarítást követően lehet számítani, amennyiben a világ nagy termelőközreiteiben kedvezően alakulnak a terméseredmények. Az Informa Economica előrejelzése szerint a repcemag globális termelése 62,7 millió tonna körül várható (2010: 58,35 millió tonna). Az EU-ban a repce termőterülete várhatóan 7,1 millió hektárra (2010: 6,9 millió hektár) bővül 2011-ben.

ARA= Amszterdam – Rotterdam – Antwerpen

Felhasznált irodalom:

EU untersucht Biodiesel-Importe aus den USA 2010. augusztus 13.

Palm oil shortage delays b5 biodiesel launch. The Bioenergysite News desk 2010. december 29.

Der internationale Markt für pflanzliche Öle. Marktbericht. 2010. november

Marktinformation. UFOP 2011. január

High oil prices threaten to global economy recovery. International Energy Agency 2011. január 5.

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>